

اجرای دقیق این مصوبه می‌تواند چهره بازار کار ایران را دگرگون کند:

کاهش نرخ بیکاری رسمی: با ورود مشاغل مجازی به آمارهای رسمی، تصویر واقعی‌تری از وضعیت اشتغال کشور پدیدار خواهد شد.

جلوگیری از مهاجرت نخبگان: رسمی شدن فریلنسری و تولید محتوا، انگیزه‌های ماندن و فعالیت بین‌المللی از داخل کشور را تقویت می‌کند.

افزایش سهم اقتصاد دیجیتال در GDP: شفاف شدن درآمدهای این حوزه و حمایت دولت، سرمایه‌گذاری‌ها را در این بخش افزایش خواهد داد.

تحول در نظام آموزشی: نیاز به مهارت‌های دیجیتال، سرفصل‌های آموزشی را به سمت نیازهای واقعی بازار کار سوق می‌دهد.

❖ چالش‌های پیش‌رو و الزامات پیاده‌سازی

باید واقع‌بین بود؛ تبدیل این متن به دستورالعمل‌های اجرایی با چالش‌هایی روبروست. مقاومت ساختارهای سنتی در برابر تعاریف جدید، دشواری در نظارت بر الگوریتم‌های پیچیده و لزوم حفظ حریم خصوصی کاربران، از جمله موانعی است که هوشمندی مجریان را می‌طلبد. موفقیت این سند در گرو تعامل مستمر دولت با بخش خصوصی و انجمن‌های صنفی است.

❖ جمع‌بندی: آغاز عصر جدید اشتغال در ایران

سند «ساماندهی بازار کار متناسب با تحول مشاغل فضای مجازی» را باید یک نقشه راه تمدنی برای گذار ایران به عصر اقتصاد رقومی دانست. این سند، قرارداد اجتماعی جدیدی میان دولت و نسل زد و نسل آلفا است که زیست‌بوم زندگی و کار آن‌ها در فضای مجازی تعریف شده است. برای نشریه تخصصی «بازارکار» و مخاطبان فرهیخته آن، این سند نویدبخش شکوفایی فصلی تازه است؛ فصلی که در آن «خلاقیت محتوایی» و «دانش دیجیتال» به اندازه مدارک تحصیلی سنتی، واجد ارزش، اعتبار و حمایت قانونی خواهند بود. ما در آستانه عصری هستیم که هر کلیک می‌تواند یک ارزش اقتصادی پایدار خلق کند و این سند، قطب‌نمای حرکت در این مسیر پریچ‌وخم است. ■

سند «ساماندهی بازار کار متناسب با تحول مشاغل فضای مجازی» را باید یک نقشه راه تمدنی برای گذار ایران به عصر اقتصاد رقومی دانست.

این وزارتخانه باید «استاندارد مشاغل مجازی» را ایجاد و سامانه‌های ثبت و رصد اشتغال را فعال نماید.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات: مسئول فراهم‌سازی زیرساخت‌های ارتباطی پایدار و امن است. همچنین تسهیل فعالیت پلتفرم‌های بومی و حمایت فنی از آن‌ها در زمره وظایف این وزارتخانه قرار دارد.

سازمان تأمین اجتماعی: مکلف است از مدل‌های سنتی بیمه عبور کرده و «بیمه شاغلان مجازی» را طراحی کند؛ مدلی که در آن حق بیمه متناسب با درآمدهای متغیر و فعالیت‌های غیرمستمر تعریف شود.

مرکز ملی فضای مجازی: ایقاي نقش نظارت‌عالیه و هماهنگی میان‌دستگاهی برای جلوگیری از تعارضات قانونی. پلتفرم‌های اقتصادی: این نهادها مکلف به شفاف‌سازی الگوریتم‌ها، رعایت حقوق کاربران شاغل و ارائه داده‌های مورد نیاز به دستگاه‌های نظارتی شده‌اند.

❖ تنظیم‌گری هوشمند؛ پرهیز از تله‌های بروکراتیک

یکی از نگرانی‌های جدی پژوهشگران، «تنظیم‌گری مفرط» (Over-regulation) است که می‌تواند خلاقیت را در نطفه خفه کند. سند ابلاغی با صراحت بر ضرورت «منعطف و هوشمند بودن» چارچوب‌ها تأکید کرده است. پیام سند روشن است: تنظیم‌گری نباید به معنای محدودسازی باشد. هدف، مقابله با اشتغال غیررسمی و کاهش آسیب‌پذیری شاغلان است، بدون آنکه چرخ‌های نوآوری متوقف شوند. در واقع، این سند به دنبال ایجاد یک «اکوسیستم امن» است، نه یک «اتاق کنترل بسته».

❖ آینده‌پژوهی؛ آثار اقتصادی و اجتماعی سند

بی‌مرزی: ماهیت فرامرزی این مشاغل، فرصتی بی‌نظیر برای صادرات خدمات فراهم می‌کند. سند تلاش دارد تا بسترهای قانونی را برای فریلنسرهایی که با بازارهای بین‌المللی در ارتباط هستند، تسهیل نماید. تنوع و تکثر: خروج از الگوی تک‌بعدی استخدام و به رسمیت شناختن مدل‌های جدیدی مانند «اقتصاد پلتفرمی» و «فریلنسری ترکیبی».

شتاب فناوریانه: پذیرش این واقعیت که قوانین باید «منعطف» باشند تا مانع رشد تکنولوژی نشوند.

❖ اهداف کلان: توازن میان حمایت و توسعه

سند پنج هدف اصلی را دنبال می‌کند که تحلیل آن‌ها نشان‌دهنده رویکرد «انسان‌محور» در کنار رویکرد «اقتصادی» است:

ارتقای امنیت شغلی: ایجاد ثبات درآمدی و حرفه‌ای برای افرادی که در بسترهای پلتفرمی فعالیت می‌کنند. **عدالت در دسترسی:** تضمین این که فرصت‌های شغلی آنلاین به صورت برابر در دسترس تمام اقشار جامعه قرار گیرد.

توسعه حمایت‌های اجتماعی نوین: این بخش حساس‌ترین لایه سند است. طراحی مدل‌های بیمه و بازنشستگی که با ماهیت «کار پروژه‌ای» سازگار باشد، ضرورتی است که سازمان تأمین اجتماعی را به چالش می‌طلبد.

شفاف‌سازی و نظم حقوقی: پایان دادن به دعاوی حقوقی مبهم میان پلتفرم‌ها و کاربران از طریق تدوین آیین‌نامه‌های اختصاصی.

تقویت حکمرانی داده‌محور: گذار از مدیریت سنتی به مدیریت هوشمند بازار کار بر اساس تحلیل داده‌های واقعی.

❖ نقش دستگاه‌ها؛ تقسیم کار ملی در جبهه اقتصاد دیجیتال

تحقق اهداف این سند نیازمند یک ارکستر هماهنگ است. سند با جزئیات دقیق، تکالیف را میان دستگاه‌ها تقسیم کرده است:

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی: به عنوان قلب تپنده سند، موظف است نظامات جدید روابط کار را تدوین کند.